

279037

P. u.

Județul

Anul III.

Cluj, Mai—Iunie 1923

Nr. 5-6.

ADMINISTRAȚIA ROMÂNĂ

ORGANUL REUNIUNEI NOTARILOR COMUNALI ȘI CERCUALI

REDACTOR ÎNRESPONSABIL:

Alexandru Buha
consilier orășenesc

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

CLUJ, STRADA BĂII Nr. 3

PRIM REDACTOR:

Georgiu Chendi
notar diplomat

Ministerul de Interne a binevoit a recomanda revista noastră dlor prefecti de județe din întreaga țară prin circulara cu Nr. 1419 din 2 Ianuarie 1923 după cum urmează:

„In orașul Cluj apare de două ori pe lună o revistă cu denumirea „Administrația Română“, sub direcțiunea dlui Alexandru Buha, consilierul orașului Lugoj și dl Georgiu Chendi, notar diplomat.

Această revistă, care este organul Reuniunii Notarilor comunali și cercuali din Transilvania, Banat și părțile unghurene alipite, prezintă o deosebită importanță, ca fiind călăuză funcționarilor comunali și administrativi în toate chestiunile comunale, publicând toate legile și ordonanțele ministeriale, privitoare la bunul mers al serviciului administrativ. Ministerul apreciind necesitatea acestui organ, precum și cheltuețile mari, cu care se editează, vă roagă să binevoiti a-l recomanda tuturor comunelor sau notariatelor din acel județ spre abonare, costul unui abonament fiind de 120 lei anual.

p. Ministru: (ss) R. FRANASOVICI.

Abonamentele revistei se vor trimite la adresa casierului reuniunii centrale, d-lui Valer Pop notar comunal in Șeica-Mare, județul Târnava-Mare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In preajma adunării generale a „Reuniunii Notarilor“

— Un apel către toți notarii din Ardeal —

Se apropie adunarea generală a „Reuniunii Notarilor“ comunali și cercuali. De aceea credem nimerit să insistăm asupra importanței discuțiilor și hotărârilor ce se vor lua cu acest prilej, și mai ales să facem atenți pe toți membrii „Reuniunii“ de marea datorie, ce au de a participa la această adunare.

Chestiunile profesionale ce se vor dezbate au nevoie de o largă discuțiune, iar hotărârile, ce se vor lua, trebuiesc întărite cu votul unanim al tuturor notarilor ardeleni, membrii Reuniunii noastre.

Astăzi mai mult ca oricând este, deci, o necesitate imperativă să facem un front solidar, spre a putea obține recunoașterea drepturilor noastre, în limitele necesităților pe cari statul le are în conducerea administrativă a Ardealului.

Lipsa oricărui membru al „Reuniunii“ dela această adunare, poate fi considerată ca o dezertare dela marea îndatorire a apărării drepturilor profesionale.

Triumful cauzei noastre depinde de solidaritatea cu care vom ști să prezentăm de-

ratele noastre, celor ce sunt chemați să hotărască.

Trebue să se înțeleagă că nu este vorba numai de o manifestare de solidaritate profesională, ci o acțiune unanimă și bine chibzuită este necesară pentru valorificarea și de aci înainte a drepturilor noastre de până-acum.

Iată de ce facem un călduros apel către toți membrii „Reuniunii“ a participa la această adunare, în care se vor discuta chestiuni de o importanță de netăgăduit.

Fiecare notar este dator să vină să-și spună cuvântul în aceste chestiuni, cari privesc pe fiecare în parte, dar îi privesc și pe toți la oaltă.

Este nevoie nu numai de hotărârea tuturor, ci și de părerea tuturor, spre a se evita o acțiune neprielnică sau nedreaptă, și mai cu seamă pentru ca dezideratele acestei categorii de salariați publici administrativi să fie sprijinite pe părerea tuturor acelorora, cari o formează.

Spre a pune în evidență importanța chestiunilor ce urmează a fi discutate la adunarea generală, ne vom opri puțin asupra celor cari merită o discuțiune cât mai largă și o hotărîre cât mai bine chibzuită.

Fără îndoială că chestiunea *reformei administrative* este cea mai importantă.

Actualul Parlament, poate chiar în sesiunea actuală va avea să discute proiectul de reformă administrativă alcătuit de guvern.

Or, alcătuirea acestei noi legi, care ne privește, nu numai că se face fără noi, dar chiar împotriva noastră.

Fără să se țină seamă de pregătirea și atribuțiunile notarilor din Ardeal, legiuitorul îi pune alături cu cei din vechiul Regat ale căror atribuțiuni și pregătire sunt cu mult inferioare.

În Ardeal există o școală de notar, pe care o pot frecventa numai absolvenții a 8 clase de liceu. Nu tot aceiași condițiune se cere celor din vechiul Regat.

Noi am mai discutat această chestiune, arătând marea deosebire ce există între modul cum se face pregătirea notarilor din Ardeal și între pregătirea aceleiași categorii de funcționari administrativi ai vechiului Regat. A-i contopi, este nu numai o inechitate față de cei din Ardeal, ci și o știrbire profundă a atribuțiunilor lor, în detrimentul bunului mers al administrației.

Prin noua lege administrativă notarul va fi asimilat secretarului primarului, lipsit de atribuțiunile lui de azi și fără acest salariu.

În ceea ce privește administrația comunelor rurale, noi am arătat necesitatea ca conducerea administrativă să fie lăsată în sarcina notarului, iar nu a primarului, care în majoritatea cazurilor este analfabet și fără nici un fel de pregătire, care să-l facă propriu unei asemenea însărcinări.

În această chestiune, și în principal asupra noii legi de reformă administrativă, adunarea generală trecută a adoptat o hotărîre, care trebuie susținută pe lângă guvern, și care a fost prezentată în cadrele unui memoriu corpurilor legiuitoare.

Dispozițiunile noului proiect în ceea ce privește situația notarilor sunt inadmisibile.

De aceea avem nevoie de sprijinul tuturor, cari înțeleg importanța chestiunii, dar în primul rând avem nevoie de cuvântul celor direct interesați, cari vor veni să și-l spună la adunarea „Reuniunii“.

O altă chestiune, care privește direct existența notarilor, este aceea a situației ce li s'a creat prin noua lege a avocaților, ale cărei dispozițiuni le sunt cu totul potrivnice.

Prin această lege arbitrară, s'a luat nota- rilor posibilitatea veniturilor laterale, dându-se pe seama avocatului, în mod obligatoriu executarea tuturor formalităților de ordin administrativ sau judecătoresc.

Din pricina acestei legi, situația materială a notarului, lipsit de veniturile laterale — în afară de salariu — a devenit mai mult decât precară.

Cu un salariu, ca cel actual (între 450—800 lei lunar) notarul este în imposibilitate să facă față necesităților existenței.

Noi am arătat în cadrele revistei cât de arbitrară și nedreaptă este dispozițiunea aceasta, din legea avocaților, care prejudiciază deopotrivă și pe notari și pe cetățeni, obligați să fie tributarii avocaților, chiar pentru chestiunile, pe cari și le puteau îndruma singuri.

La adunarea generală a „Reuniunii“ vom protesta împotriva acestei arbitrarități, care deposedează pe notari de mijloacele existenței lor.

În noua lege administrativă se va putea introduce o cercetare a acestor situațiuni nedrepte, printr'o dispozițiune specială, derogatorie dela legea avocaților.

În adunarea generală, va trebui în fine să se discute toate chestiunile de amănunt, cari privesc profesiunea de notar. Căci trebuie să constatăm acest trist adevăr: În legile ce se fac, ni se pun în sarcină numai obligațiuni, fără să ni se dea drepturi echivalente. Mai mult chiar, suntem deposedați prin legi și dispozițiuni vexatorii, chiar de drepturile deja câștigate.

Iată dar câte chestiuni se vor dezbate la adunarea „Reuniunii“ și de ce considerăm participarea tuturor la discuțiuni, drept o datorie, dela care nu se va putea sustrage nimeni, fără să-și ia asupra-și o grea răspundere pentru viitor.

* * *

Incontestabil că pentru valorificarea drepturilor noastre și pentru realizarea dezideratelor noastre se cere luptă și se cer de asemenea jertfe din partea tuturor.

Până astăzi, trebuie să constatăm cu un nemărginit regret, că foarte mulți dintre notari s'au făcut vinovați de un total dezinteres față de chestiunile cari îi privesc, rămânând nepăsători față de acțiunea „Reuniunii“ care are de luptat cu enorme greutate materiale.

Sunt prea puțini dintre noi, cari și-au înțeleș obligația de a susține cu contribuția lor anuală, acțiunea „Reuniunii“.

Printr'o neglijență, care nu poate fi atribuită unei rele voințe, mulți dintre noi am adus

o stânjenire în activitatea acestei „Reuniuni“, hotărîta să lupte pînă la triumful final al cauzei ce susține.

Așa de pildă, sunt mulți aceia cari nu și-au plătit cotizațiunile anuale, cari se reduc la suma ge 50 lei pentru fiecare, așa că „Reuniunea“ lipsită de mijloacele materiale necesare de a susține lupta, se vede stânjenită în acțiunea ei.

Acțiunea de pînă acum a „Reuniunii“ a fost destul de folositoare, așa că nepăsarea unora dintre noi nu poate fi atribuită nici neîncrederei.

Ea a realizat pe lângă îmbunătățiri morale și îmbunătățiri materiale considerabile în favoarea membrilor ei, printre cari e deajuns să enumerăm: lichidarea ajutorului de 200 lei lunar pentru conscrierea dărilor și acelor notari, cari n'au colaborat la această lucrare. (În câteva județe suma de 240.000 lei).

Majorarea taxelor biletelor de vite, care constituie un plus de câteva mii lei venite anuale mai ales notarilor, în cercurile cărora populația se ocupă cu prăsirea vitelor.

Pe lângă această absență vinovată a unora dela obligațiunile ce avem față de „Reuniune“, sunt alții, cari au neglijat să achite costul abonamentului la revista noastră „Administrația Română“, care apare cu enorme sacrificii de ordin material.

Publicațiunea aceasta menită să secondeze lupta „Reuniunii“ este împiedecată în opera ei de propagandă și de susținere a intereselor noastre, de enorme dificultăți, cari îi îngreuiază apariția. Este un organ de propagandă și de luptă și suntem cu toții obligați a o susține. Ea trebuie

să constituie evanghelia fiecărui notar conștient, care trebuie să-i înțeleagă rolul important în acțiunea de azi pentru revendicările corpului notarial

Și apoi revista „Administrația Română“ este cea mai ieftină publicațiune din țară, abonamentul ei anual fiind numai 120 lei.

Este o datorie a fiecărui notar să suporte sacrificiul derizoriu ce i-se cere, plătind atât taxele către „Reuniune“, cât și abonamentul revistei „Administrația Română“.

În acest chip el contribuie la izbânda unei cauze a lui.

Este ultima solicitare ce i-se face ca să înțeleagă, cât de importantă este lupta ce duce cu sprijinul efectiv al revistei „Administrația Română“ și să grăbească plata abonamentului, fără de care apariția ei este amenințată de mari dificultăți. Și aceasta cu atât mai vârtos, cu cât plata acestui abonament, conf. ordinului circular al Ministerului de Interne No. 1419 din 2 Ianuarie 1923, se face din casa comunală.

Ne facem datoria deci, a solicita pe toți notarii din Ardeal, ca înainte de adunarea generală a „Reuniunii“ să achite pe deoparte cotizațiile ce datorează acestei asociațiuni, iar pe de altă parte abonamentele integrale pentru revista „Administrația Română“.

Este un moment important al soartei notarilor și credem că apelul nostru va fi înțeles, și că va găsi în sufletele tuturor căldura și dragostea cu care îl facem.

„Administrația Română“.

Notarul din vechiul Regat și cel din Transilvania

Țara noastră în urma războiului s'a mărit, împlinindu-se idealul înaintașilor, ca și al nostru al tuturor. Rămâne ca acum toți câțiau dragul să contribuie să se îplinească al doilea ideal: al unității sufletești, prin o înțelegere frățescă a condițiunilor noi de viață, ce fatal vor trebui să aibă o uniformitate, să-și pue tot interesul, ca această unitate să fie cât mai curând o realitate și nu o continuă disputare de drepturi.

Asemenea gânduri mi-au fost sugerate, de când am avut șansa de a constata — prin experiență — realele rezultate, pe cari le-a dat o organizare sănătoasă, pornită din convingerea, că munca și cultura sunt singurii factori ai progresului într-o țară.

Și tocmai acestor factori s'au datorit îmbunătățirile, ce au făcut ca anumite țări să aibă dreptul de a se considera înaintașe, față de celelalte.

Ei bine, dacă vechiul Regat, a cărui existență politică, culturală și socială e de dată recentă — 1859 —

a făcut progresul pe care Statele vecine, în concertul cărora trăește, i-au recunoscut aceste calități: dacă vechiului regat i-se putea acorda circumstanțe în diferitele faze evoluționare pentru trecut, azi când țările surori încorporate țarei mame, au venit cu dragul filial, dar și cu condiții de viață socială și culturală, mai superioare ca cele din vechiul Regat, trebuie să caute a corăspunde acelor adieri de viață superioară.

Ce se cere, deci, din partea celor ce sunt creatorii legislațiilor nouă, e tocmai cunoașterea condițiunilor de viață din toate provinciile alipite, a condițiunilor de intelect, de climă, de viață socială, de tot ce poate contribui să se creeze legiuiri sănătoase și nu de cele cu caracterul tranzitoriu.

Pentru că legea de unificare administrativă e pe pragul de a deveni o realitate, voi arăta cari sunt condițiunile de funcționare a principalului factor social în viața comunei: notarul, atât în vechiul Regat, cât și în

Transilvania; cari sunt scăderile unora, față de ceilalți; și cari ar fi punțile de trecere, pentru realizarea și în fapt a unui intelectual conducător sătesc în noua conducere administrativă comunală.

În legea de organizare a comunelor rurale din 1908, — în vechiul regat — legiuitorul în art. 107 din cap. V: *Funcționarii comunali*, a precizat că la fiecare comună va funcționa un notar.

În art. 111 spune, că notarul este numit de prefect, care alcătuiește un tablou, ce urmează — mai apoi —, să fie aprobat de către Ministerul de Interne.

În art. 112 se înșiră cari sunt restricțiunile, la cari trebuie notarul să se supue: să nu facă acte de comerț, să nu exercite profesiuni libere, să nu servească sau gireze afaceri ale altor persoane, să nu fie vechili, contabili, sau însărcinați ai proprietarilor sau arendașilor de moșii, mori, fabrici, sau în consiliile vre-unei societăți comerciale, industriale, agricole sau financiare.

Art. 113, 115, completează atribuțiunile pe cari le au notarii — deajuns de numeroase — pentru ca să se ajungă la art. 116: condițiunile, pe cari trebuie să le îndeplinească cineva pentru a putea candida la funcțiunea de notar comunal. Să le enumerăm: 1. Certificat emanat dela primăria locului unde domiciliază, că are o bună purtare și 2. Certificat de absolvire a unei școale de notari. Voi reveni asupra acestui articol după ce voi termina cu înșiruirea tuturor articolelor din numita lege, privitoare pe notarul comunal.

Art. 118—119, n'au altă importanță, decât aceea a relatării nevoiei, care se simte de notari, admițându-se a fi numiți — provizoriu — și dintre secretarii comunali cu studii mai inferioare decât ale notarilor; iar art. 120 împarte notarii în 3 clase.

Art. 121—125, înșiră drepturile, pe cari le mai pot căpăta notarii, sub forma de gradatie: 10% asupra salariului ce primesc, cl. I: 100, cl. II-a 80 lei și cl. III-a 60 lei lunar, pentru ca art. 125, să se ocupe de pedepsile pe cari le suferă notarul, ce s'ar abate dela bunul mers al serviciului.

Art. 126—129, sunt gradele pedepselor ce le suferă când s'ar face vinovat.

Va să zică, art. 116 — cel mai principal — se ocupă de condițiunile de admisibilitate în funcțiunea de notar: certificate de absolvire a unei școale de notari.

S'ar crede că acest aliniat rezolvă marea problemă a condițiunilor de intelect, pe cari candidatul trebuie să le întrunească.

Ei bine, nu. Candidatul pentru școala de notari, fie dela Curtea de Argeș, sau Turnu-Severin, e suficient să aibă 4 clase primare, pentru a fi admis a frecventa școala, ca după 2 ani de școală, să fie admis notar comunal.

Aceste puține calități intelectuale, au fost o cauză pentru care nu s'a putut realiza — în mod tacit — o independență comunală, cu caracterul de taciută autonomie — exclusivă — în interesul propășirii vieții sătești.

Care este situația din Transilvania, în ceea ce privește admiterea în funcțiunea de notar cercual a candidatului?

Dela început în §-ul 82 al art. de lege XXII din 1886, dă o așa de mare însemnătate notarului cercual, încât îl apropie rigorilor de admisibilitate, ca și pe medicul comunal, căci în adevăr, iată ce spune, citatul paragraf:

„Dacă devine vacant postul de notar cercual și comunal, ori postul de medic comunal sau cercual, în comunele mici sau mari primpretorile, iar în orașele cu magistrat regulat vicecomitele publică punerea la concurs; concursul se va publica pe teritoriul muncipiului, eventual și în comitatele vecine și dacă cer împrejurările chiar în toată țara, etc.“

Cari sunt condițiunile pe cari candidatul, trebuie să le posedă; pentru a putea concura la funcția de notar cercual, le lămurește cu prisosință art. XX de lege din anul 1900, care în paragraful I spune: „Pentru instrucțiunea specială a organelor administrative comunale, se înființează cursuri comunale administrative, având caracter de Stat.“

„Sunt admiși a asculta aceste cursuri, persoanele cari au terminat cu succes clasa VIII-a a liceelor sau școalelor reale superioare, sau vre-o altă școală medie de acelaș rang, cu aceste institute, sau vre-un institut militar corespunzător, și cari după terminarea studiilor lor scolastice vor putea arăta că au făcut practică cel puțin 1 an de zile într'o cancelarie notarială a unei comuni, etc.“

„Cel ce a terminat concursul cu succes va putea depune înaintea Comisiunii examinatoare, organizate în sediul acestor cursuri, examenul comunal administrativ, iar atestatul de capacitate obținut în baza acestui examen, va avea valoare pe întregul teritoriu al Statului.“

Paragraful 3 e și mai categoric. Iată ce spune: „În postul de notar comunal și cercual, nu va putea fi numit decât cel ce a terminat în mod regulat cursul comunal administrativ și va fi susținut cu succes examenul administrativ comunal.“

„Doctorii în drepturi și Doctorii în științe de Stat, precum și cei cari au depus cu succes examenul în științe juridice sau politice, putând dovedi că au făcut o practică de cel puțin 1 an în o cancelarie comunală notarială, vor putea depune examenul comunal administrativ calificând la posturi de notari comunali și cercuali și fără a fi terminat cursul administrativ comunal.“

„Totaşa cei ce posed o diplomă de avocat și cei cari au susținut examenul practic de judecător.“

Paralela între aceste două funcțiuni de aceeași structură socială, cu acelaș scop de îndrumători luminați ai comunelor — ai satelor — cred că e mai elocventă decât ori și ce alt gen de argumentare.

Notarii luminați, intelectuali, vor fi sănătatea satelor, lumina locuitorilor, suflul de progres al țării.

Vechiului Regat i-se cer imperios aceleași con-

dițiuni de admisibilitate pentru funcțiunea de notari ceruali. Practica într'un serviciu, nu e suficientă. Dacă nu-și țesută cu literile cărței, pentru ca să se creeze, nu să se continue, o stare de lucruri ce nu mai e admisă într'un stat — să zicem civilizată — e un regres și nu un progres.

Legiuitorii să mediteze.

Virgil Ionescu Dârzu,
Director în Ministerul de Interne.

In chestia școalei de notari din Făgăraș

Un memoriu adresat Reuniunii Notarilor din Ardeal

Cu cinci minute înainte de închiderea parlamentului s'a depus proiectul de reformă administrativă, care să fixeze un sistem unitar de conducere administrativă pentru întreg cuprinsul României-Mari.

Cunoaștem un anteproiect de reformă administrativă, alcătuit la cercul de studii al part. liberal, înainte ca acest partid să fi fost chemat la guvern. E probabil ca acest proiect, dacă nu cumva a fost adoptat în întregime de comisiunea parlamentară administrativă, a format punctul de plecare al discuțiunilor urmate pentru stabilirea în amănunte a viitoarei legi administrative, ce trebuie adusă în fața corpurilor legiuitoare.

Credem totuși, că la discuția acestui proiect va fi nevoie de o cât mai largă și amănunțită cercetare a situațiilor speciale în cari se găsesc nouile provincii față de vechiul Regat.

Nu se poate admite o unificare reală fără cunoașterea exactă a stărilor de lucruri din nouile provincii.

În special, Ardealul, în cecece privește legislația administrativă de până acum, are o situație superioară celorlalte provincii.

În acest sens, credem a ști că însuși guvernul actual a adoptat principiul autonomiei comunale din Ardeal.

Rămâne de văzut în ce măsură se vor introduce în noua lege unitară principiile de conducere administrativă, cari se aplică astăzi în provinciile alipite.

Până la promulgarea acestei legi generale, e nevoie însă să se țină seamă de regulamentele și dispozițiunile speciale, cari sunt încă în ființă în nouile provincii.

A le nesocoti este o greșală, care nu poate decât să prejudicieze buna rânduială a trebilor publice.

Așa, de pildă, nu înțelegem măsurile arbitrare luate de ministerul de interne în cecece privește frecventarea și admiterea în școala de notari din Făgăraș.

„Concesiunile“ — căci numai așa le putem numi — acordate de acest minister, privitoare la normele de admisibilitate la examen și de frecventare a cursurilor acestei școli, pe lângă că sunt cu totul contrarii regu-

lamentelor, nu au nici măcar justificarea unei necesități imediate.

În memoriul de mai jos, pe care-l publicăm în întregime, sunt precizate abaterile ce se fac de însuși Ministerul de interne, împotriva regulamentului de funcționare al acestei școli, care este singura în Ardeal.

Pregătirea și atribuțiunile notarilor din Ardeal sunt cu totul altele decât cele din vechiul Regat.

A ignora dispozițiunile speciale ale regulamentului, în cecece privește admisibilitatea în școală, este o greșală, care prejudiciază în primul rând însăși administrația acestei provincii.

Aceste abateri sunt departe de a pregăti un corp selecționat al notarilor; de aceea nu înțelegem ușurința cu care să nesocotesc dispozițiunile unui regulament, menit tocmai să garanteze selecționarea viitorilor notari.

Credem că se va înțelege din timp această necesitate și până la unificarea administrativă se vor evita asemenea abateri.

Iată acum și memoriul privitor la școala de notari din Făgăraș:

Unică școală de notari din Ardeal o avem azi la Făgăraș, înființată la anul 1921. Aceasta școală funcționează în baza art. de lege XX din 1900, având organizația bazată pe regulamentul Min. de Interne Ungar No. 120.000/1913 și a Ord. Min. de Interne Ungar No. 119.000/916.

În baza acestor ordonanțe, pentru a putea fi primit în această școală se cere absolvirea a VIII cl. secundare și o practică administrativă de cel puțin un an și numai în caz excepțional se pot primi, pe lângă aprobarea Ministerului de Interne, și absolvenți a cel puțin VI cl. secundare, având însă o practică mai vastă pe teren administrativ, dovedind alte circumstanțe cari i-au determinat a se dedica carierei notariale fără a putea absolva VIII cl. secundare, impuse de lege.

Pe baza acestora am venit și am fost primiți la

școala de notari din Făgăraș, în speranța că școala de notari va funcționa în baza legilor și ordonanțelor de mai sus, menținându-și caracterul de școală superioară, pe care l'a avut și în trecut.

Cu durere însă am constatat și constatăm, că excepțiunile de admitere la aceasta școală au ajuns până acolo, încât de prezent frecventează cursurile acestei școli și absolvenți a V, IV, ba chiar și II clase secundare, fără a avea o practică mai îndelungată în ale administrației, tineri chiar de 17—18 ani, cari ar avea posibilitatea ași complecta studiile secundare.

Cu ocaziunea deschiderii anului școlar, cetindu-se regulamentul acestei școli, între altele ni-s'a spus, că privațiști și examene particulare nu se admit, ba Direcțiunea școlii în 4 Decembrie 1922 sub No. 605/922 a adus încă odată la cunoștința elevilor, că examene particulare nu se admit sub nici un motiv și că atari cereri nu vor fi înaintate Ministerului spre aprobare.

Cu toate acestea până în prezent sunt mulți admiși de către Min. de Interne la examenul particular din Iunie, contrar dispozițiunilor de mai sus, neîndeplinind nici condițiunile de primire. Ba în ultimul timp mergând vestea, că la școala de notari din Făgăraș se primesc oricând, chiar și cu cvalificație mai inferioară — vedem o adevărată invazie a cererilor pentru admiterea la aceste examene. Intre aceștia au fost primiți tineri și cu IV și V cl. secundare.

Nu ne putem explica cauza ce a determinat Onor. Min. de Int. de a admite la frecvența și examenele particulare ale acestei școli oameni cu cvalificație mai inferioară, decât cu faptul, că s'a confundat școala de notari din Făgăraș cu școlile de notari și secretari din vechiul Regat.

Și acum ne întrebăm, că cei admiși cu cvalificație inferioară vor fi capabili a înțelege studiile cari se propun în aceasta școală, ca de ex.: Drept administrativ, drept privat, procedură procesuală, drept penal, munca etc., neavând la bază cunoștințele, cultura recerută? La întrebare nu putem răspunde decât negativ, deoarece cunoștințele notarului nu se mărginesc numai la simpla facere a tablourilor, notarul nu este numai un simplu înregistrator, un executor orb al ordinilor superioare, el este un povățuitor, îndrumător, judecător, un părinte al comunei. El este și trebuie să fie conducătorul comunei!

Dar pentru a fi aceasta, trebuie să ai la bază o cunoștință, educație cultural-socială destul de vastă, ceace nu se poate însuși numai în simpla practică dela sate, ci trebuie neapărat și cunoștințe teoretice, cari se pot câștiga numai frecventând regulat cursurile

administrative timp de cel puțin un an, având — natural — la bază și cvalificația recerută.

Prin faptul, că la aceasta școală să primesc și oameni cu mai puțină pregătire, vrând-nevrând modul de predare și materialul de propunere trebuie să se simplifice pentru a fi înțeles și de aceștia, ceace face, că aceasta școală să-și piardă tot mai mult din caracterul de școală superioară.

Ajungând oameni nechemați în diferite servicii administrative ale statului, neînțelegându-și aceștia chemarea, împiedecă bunul mers și înaintarea statului. Iar ținta, idealul omenirii nu este doar să dea înapoi, ci se înainteze, să prospereze în toate.

Se înțelege și aceea, că înflorirea, înaintarea unei țări depinde în primul rând de modul cum este ea administrată; dacă administrația își înțelege rostul, este la culmea chemării sale, aceea țară numai a înainta poate!

Dar pentru a avea o astfel de administrație trebuie elementele ei selecționate: ce este rău să se înlătore, reținând numai ce e bun, iar elementele bune, cari să-și înțeleagă rostul, chemarea, se pot recruta numai din oameni cu o pregătire mai superioară, cu o bază solidă, morală și intelectuală, cari înainte de toate au în vedere înaintarea, dezvoltarea, și înflorirea patriei lor!

Știind că „*Reuniunea notarilor ardeleni*“ nu peste mult își ține congresul, având drept scop apărarea și susținerea prestigiului administrației ardeleni, ne adresăm Onor. Congres pentru a lua cunoștință și a ne apăra interesele administrației.

Ce ne privește pe noi, candidații de notari, cerem respectarea legilor și ordonanțelor mai sus amintite, — pe baza cărora stă școala de notari din Făgăraș și am venit noi la această școală.

Iar ce privește noul proiect de reformă administrativă, ținem să fie făcut astfel, încât să nu lovească în interesul și prestigiul notarilor și al comunelor din Ardeal, căutând din contră ridicarea și înaintarea lor.

Știind că interesele congresului sunt și ale noastre — ale eventualilor notari de mâine — prin aceasta ne declarăm solidari cu toate hotărârile congresului.

Și dacă totuși vom fi loviți în drepturile noastre, degradându-ne, punându-ne în aceeași situație ca secretarii din vechiul Regat, în acest caz nu ne rămâne alt mijloc decât a părăsi aceasta carieră ce ne-am ales-o.

Din încredințarea auditorilor școlii de notari din Făgăraș:

Făgăraș, la 20 Aprilie 1923.

Alexandru Popescu.

Comisiile de recensământ în lucrare

La 1 Mai 1923 a început în toată România-Mare recensământul general al contribuabililor, care va dura câteva luni de zile. În părțile de dincoace de Carpați peste cincisute de comisiuni au pornit din comună în comună, ca să cerceteze situația contribuabililor, chiar la ei acasă, și să vadă, că fiecare cu ce este dator a contribui la cheltuielile publice, potrivit legii pentru unificarea contribuțiilor directe și potrivit veniturilor ce are.

O lucrare foarte importantă este acest prim recensământ pentru toată țara și de rezultatul ei nu trebuie să se intereseze numai Domnul Ministru al finanțelor, ci toți aceia, cari se ocupă cu situația economică a țării.

Foarte de aproape trebuie să intereseze însă această lucrare pe conducătorii județelor și comunelor, căci pe urma rezultatului ce va da recensământul se vor putea orienta asupra veniturilor din impozite adiționale, cari nu mai pot fi sporite fără nici o limită.

Chiar în interesul județelor și comunelor s'a prevăzut prin lege, ca în comisiunile de recensământ rurale să fie și câte-un delegat al județului.

La noi în Ardeal, aproape pretutindeni, ca delegați ai județelor, iau parte la lucrările de recensământ notarii comunali și cercuali. Și aceasta s'a făcut chiar la dorința Dluu Ministrului de finanțe, pentru motivul, că notarii așezau și mai înainte cea mai mare parte a impozitelor directe și tot ei sunt și cei mai buni cunosători ai situației materiale a contribuabililor de toate categoriile.

În fața acestui fapt, nu se poate ca să nu relevăm încă odată meritul ce-l vor avea notarii la rezultatul ce-l va da recensământul general, dela care depinde și soarta materială a județelor și comunelor.

Comisiunile de recensământ, în comunele rurale, vor stabili aproape toate felurile de impozite înființate prin noua lege a contribuțiilor. Numai cazuri izolate, unde se găsesc întreprinderi mari, sau contribuabili cu venituri considerabile din mai multe părți, vor rămâne pentru alte comisiuni — așa-numite comisiuni de impuneri anuale sau speciale, — cari nu vor mai lucra apoi la fața locului, ci la sediul percepțiilor fiscale, sau la administrația financiară a județului.

Stabilirea impozitelor se face nu numai pentru partea convenită Statului, ci și pentru partea convenită fiecărei instituțiuni cu drept de a percepe impozite adiționale, adecă și pentru partea convenită județului, comunei și camerei de comerț și industrie.

Astfel, contribuabilul, pentru care așezarea impozitelor cade în competența comisiunilor de recensământ, este în situația de-a cunoaște întreaga sumă cu care este dator către toate așezămintele publice.

Acest fel de așezare a impozitelor directe și a adiționalelor (aruncurilor) lor, cu totul nou pentru noi ardelenii, este fără îndoială mai avantajos, atât pentru contribuabili, cât și pentru așezămintele în chestie.

Contribuabilul își poate trage seama imediat după luarea la cunoștință a impunerii, dacă poate suporta sarcinile impuse — și se poate aranja pentru plata lor, făcându-și socoteala înainte.

Ținem să arătăm, că impozitul pe pământ și adiționalele lui nu se comunică individual cu fiecare contribuabil. El este trecut de comisiune într'un tablou, care se afișează la primăria comunei, adecă este pus spre vedere publică, și toți cei cari au pământ pot vedea nu numai cu câtă dare sunt impuși, ci și la ce întindere

de pământ li s'a calculat impozitul. Asemenea pot vedea și ce scăzăminte li s'au acordat pentru veniturile mici, cari — potrivit legii — se bucură de o oarecare ocrotire.

Dela această afișare — în termen de 20 zile — contribuabilul nemulțumit poate face apel contra impunerii la comisia de apel, care lucră la administrația financiară. Toate celelalte impuneri, adecă impunerile pe veniturile din case, din comerț, din industrie, din vre-o profesiune și pe venitul global — când adecă contribuabilul are peste 10.000 Lei venit anual — se comunică individual.

Comunicarea aceasta, care este un proces-verbal despre stabilirea impozitului respectiv, la fel cu-ce rămâne la lucrările comisiunii, — se face prin înmânarea directă a acestui proces-verbal contribuabilului sau unei persoane din familia sa, sau din serviciul său.

Dacă contribuabilul, sau persoane din familia sa, sau serviciul său, cărora li s'ar putea înmâna procesul-verbal de impunere, nu se găsesc la domiciliu, unde se face înmânarea, sau dacă se găsesc, însă refuză primirea, — procesul-verbal de impunere se afișează pe locuința contribuabilului. Această afișare are tot atâta putere de drept, ca și înmânarea.

Dela luarea în primire a procesului-verbal de impunere, sau dela afișarea lui, în termen de 20 zile, contribuabilul nemulțumit cu impunerea, poate face apel la administrația financiară a județului.

Trebuie să mai facem o constatare, care arată deosebirea între concepția contribuabililor și între concepția fiscală asupra veniturilor.

Contribuabilul concepe venitul — care este baza tuturor impozitelor — ca fiind suma ce-i rămâne după ce el și-a făcut toate cheltuielile, atât în legătură cu ocupațiunea sa, cât și în legătură cu întreținerea sa și a familiei sale. După această concepție cel puțin 80% dintre contribuabili ar fi neimpozabili, fiindcă ei își cheltuiesc tot câștigul.

După concepția fiscală însă în venitul impozabil intră și cheltuielile de întreținere ale contribuabilului și ale familiei sale.

Norma generală a stabilirii venitului impozabil, dela care depinde și suma impozitului, este deci aprecierea sumei de bani din care contribuabilul se poate susține pe sine și pe membrii familiei sale, potrivit felului său de trai și împrejurărilor în cari trăiește.

Acest fel de înțelegere a noțiunii de venit impozabil este bine să fie cunoscută de toți contribuabilii, ca să înconjure eventualele cheltuieli în legătură cu apelurile, cari s'ar întemeia numai pe deosebirea dintre concepția laică — cum s'ar zice — și între cea fiscală a venitului impozabil.

Bine înțeles fiscalul nu voiește să ia chiar pânea de toate zilele din gura contribuabilului și a celor întreținuți exclusiv de el, deci va lua chiar din venitul conceput în felul arătat numai o porțiune ca impozabilă, și nu întreg venitul, tot călăuzit de principiul felului de trai al contribuabilului.

Acest lucru trebuie înțeles în deosebi de contribuabilii, cari nu au venituri vizibile și cred, că astfel pot scăpa de o obligație dela care nu se poate sustrage nimeni.

Jacob Peplea,

subdirector în Dir. Gen. a Finanțelor. Cluj.

De unde trebuie să pornească valul ieftenirei?

Dările de seamă ale consilierilor agricoli despre terenurile însămânțate cu bucate de toamnă, ne spun lucruri îngrijorătoare. S'a însămânțat atât de puțin cu grâu și săcară de toamnă, încât numai pe lângă un an bun putem avea nădejdea, că pâinea ne va fi asigurată. Pentru export, din recoltă acestui an, cu greu va rămâne.

Perspectivile însămânțărilor de primăvară încă nu ne îndreptățesc la o ameliorare a situațiunii noastre agricole. Timpul este prea *nefavorabil* pentru a avea speranța, că ne așteaptă un an de recoltă gras. Astfel după toate probabilitățile în anul acesta vom mânca o pâine mai scumpă decât în anul trecut.

Un lucru este cert. De când s'a început reforma agrară producția agricolă a scăzut din an în an. Marii proprietari motivează acest fenomen prin faptul, că împroprietăriții nu cultivă pământul cu intensitatea necesară. Micul proprietar — zic ei — este nepriceput, lucrează în mod primitiv și să mărginește numai la nevoile sale. Din aceasta trag concluzia necesității mării proprietăți, arătând ce factor economic puternic era ea și că ce mare greșală s'a făcut cu reforma agrară, în felul în care ea a fost făcută.

Până la un punct oarecare trebuie să le dăm dreptate. Sub regimul mării proprietăți munca agricolă a fost mai bine organizată. Mijloacele de producție erau mai perfecte și sistemul de exploatare era științific. Marele proprietar urmărind profitul, ca oricare întreprinzător, să folosea de toate invențiile tehnicii agricole și de toate experiențele culturii pământului, pentru a storce maximum din ce acesta putea da. În același timp el căuta să nu facă uzură cu puterea de producție a solului, împrosopătându-i fertilitatea pe cale artificială. Cu un cuvânt lucra în bună cunoștință de cauză, făcând uz de toate puterile naturei, cari îi stăteau la îndemână.

Firește în felul acesta lucra marele proprietar atunci, când era agricultor de profesiune și nu când trăia din pământului său, ca un rentier parazit. Dacă la împroprietărirea țăranilor s'ar fi putut face o selecțiune între proprietarii agricoli și între proprietarii paraziți, credem, că reformei agrare i-s'ar fi dat o soluție mai în concordanță cu interesele economice ale țării, decât în felul cum i-s'a dat.

În fine, soluția s'a dat așa cum s'a dat, pentru-ca țăranul care și-a vărsat sângele pentru *pământul țării* să vadă, că nu și l'a vărsat degeaba, căci el a rămas stăpânul lui. Și pentru-ca să se împlinescă și lozinca acelora, cari invocau un alt postulat al dreptății sociale, zicând că pământul să fie al acelora, cari îl muncesc.

Noi suntem de credința, că refacerea țării noastre numai atunci va începe cu adevărat, când grâul nostru se va prezenta iară în cantități considerabile pe piața mondială a cerealelor, de unde a dispărut în ultimii ani.

Întrebarea se pune acum astfel: cu mijloacele de producție ale miciei proprietăți, fi vom noi în stare să producem mai mult decât trebuințele noastre interne?

Credem, că — da. Totul depinde dela două lucruri: dela felul cum își înțelege țăranul împroprietărit rolul de mic proprietar și dela felul cum înțelege puterea de Stat să intervină pentru *forțarea* producției.

Știm în regulă generală, că munca, pentru partea cea mai mare a oamenilor, nu este lucru plăcut. Trândăvia este cu mult mai plăcută pentru o seamă de oameni. Așa stă treaba și cu proprietarii mici. Unii

dintre ei vor să-și cruțe energiile și în loc să producă plusuri, se vor prezenta și ei ca consumatori ai produselor altora. Pentru aceștia împroprietărirea n'a fost un act de dreptate socială, ci unul de nedreptate, căci în asemenea cazuri s'a dat pământul unora, cari nu-l muncesc. Nu este destul ca țăranul să muncească numai pentru sine, adică numai pentru trebuințele sale; el trebuie să producă plusuri cât mai mari, căci numai astfel mica proprietate va putea îndeplini rolul mării proprietăți, căreia i-a luat locul.

Trebuie să i-se dea țăranului să înțeleagă, că ce legătură strânsă există între activitatea sa productivă și între situația economică a țării întregi. Când se vază contra scumpetei-articolilor de care are nevoie, trebuie să știe, că această scumpete poate crește, sau poate scade, după cum el va produce puțin sau mult. Dacă va produce mult, ca țara să poată exporta, banul românesc va fi căutat și valoarea lui va crește. Crescând valoarea banului va scade scumpetea.

Și trebuie să i-se mai dea țăranului să înțeleagă, că pământul ce i-s'a dat, în parte, este un *dar național*, deoarece pe lângă bună învoială niciodată n'ar fi putut ajunge la el, pe prețul cu care i-s'a dat. Și acest dar național îl obligă la sforțări cât mai mari, atât în interesul său propriu, cât și în interesul general al Statului.

Și trebuie — în fine — să mai înțeleagă țăranul nostru încă un lucru. Să înțeleagă, că el nu va rămâne bun stăpân pe produsele sale până atunci, până când ele nu se vor găsi din abundență în țară, adică până când el nu va produce *plusuri* cât mai mari, peste trebuințele sale.

Lipsa generală face, ca puterea de Stat să se amestece în felul de distribuție al produselor agricole, să le rechiziționeze și să le fixeze prețuri arbitrare; pentrucă puterea de Stat nu poate lăsa ca o categorie de cetățeni să infometeze altă categorie, cari nu se ocupă cu agricultura.

Să nu se sperie țăranul, dacă în urma abundenței produselor sale, — ele se vor iefteni, *căci valul de iefteni-e dela produsele agricole va trebui să pornească*. Dacă se vor iefteni alimentele, cu o necesitate logică se vor iefteni și produsele industriale, de cari el are nevoie să și le procure de pe piață, căci cheltuielile de producție vor scade deodată cu *ieftenia* *trăului*, adică a alimentelor. Dacă *vrem* ieftenia, ea trebuie să înceapă undeva și acest undeva este *pieța alimentelor*.

Toate aceste lucruri trebuie să fie cunoscute și la sate. Dela cine altul le-ar putea cunoaște sătenii, decât dela notarul lor? Prin mâna lui trec toate măsurile de restricție, privitoare la produsele agricole, cari fac atâtea neplăceri producătorilor și prin urmare, când este silit a le executa, trebuie să arate și unde este *îsvorul* de unde pornește și binele și răul și care este cauza, pentru care puterea de Stat să amestece în treburile gospodăriei private și limitează dreptul de stăpânire asupra produselor acestei gospodării.

Înțelegând sătenii îndatoririle pe cari le au chiar și față de ei însuși, pe lângă cele față de marile interese economice ale țării întregi, — nu se poate, ca să nu înțetească producția, pornind valul de ieftenire pentru toată lumea.

Aurel Fildan,
notar, Timca.

Despre cauzele scumpetei

Toată lumea e îngrijorată de prețurile crescânde ale mijloacelor de trai. Toată lumea să întreabă: care este motivul acestei scumpiri? De unde pornește, prin ce faze trece, până ajunge să se cumuleze într'un articol de consumație?

Ne punem și noi întrebarea aceasta și într'un fel simplist — bineînțeles — căutăm răspunsul.

Pornim dela faptul, că trăim și pentru că să putem trăi, fiecare în felul său, avem nevoie de anumite lucruri: locuință, mâncare, îmbrăcăminte. Acestea sunt mijloacele de traiu. O seamă de oameni dintre noi nu se pot mulțumi cu atât, că au locuință, mănă și se îmbracă. Mai au și alte nevoi; bunăoară: de beutură, de tutun; de lucruri distractive: cărți, petreceri și altele.

Nu putem să ne închipuim un om, fie chiar în conlucrare cu întreaga sa familie, care să producă toate lucrurile de care are nevoie. Dacă ar exista un asemenea om, pentru acela n'ar exista problema scumpetei și bine ar fi de el.

Este adevărat, că sunt oameni pentru cari — cu toate că nu ei își produc toate mijloacele de traiu — problema scumpetei totuși nu există; dar nu există, pentru că au altceva. Aceștia au din abundență alte mijloace: mijloacele de schimb, pentru cari își pot cumpăra toate mijloacele de traiu. Mijloacele de schimb sunt banii.

Mijloacele de traiu de-o parte se produc, de altă parte se consumă. Dela locul de producție și până la locul de consumație ele parcurg o distanță oarecare, și în călătoria aceasta a lor trec din mână în mână, nu odată, ci de multeori. Călătoria aceasta se numește circulație.

Locul de producție și locul de consumație sunt două stațiuni legate una de altă, dar drumul dintre ele nu e cel mai apropiat și cel mai drept, ci din contră este un drum — de multeori — cu mari ocoluri și multe pedeci și cu mulți vameși.

Oamenii cari produc ceva în măsură peste trebuințele lor, caută să-l vândă. Iar cei, cari nu produc lucruri, de cari au trebuință, caută să le cumpere.

Cel ce produce și cel ce consumă, adică primul vânzător și ultimul cumpărător, nu se găsesc unul pe altul totdeauna, ba nu se găsesc în cele mai multe cazuri și legătura între primul vânzător și ultimul cumpărător o fac intermediarii, cari sunt comercianții.

Producătorul, comerciantul și consumătorul alcătuiesc un lanț scurt de trei zale; zala comerciantului însă se poate multiplica de foarte multe ori.

Astfel, prețul mijloacelor de trai ajunse în mâna consumatorului este rezultatul unor serii de calcule, în cari intră: cheltuielile de producție și profitul producătorului, cheltuielile de transport, tot felul de taxe și dări așezate asupra acestor mijloace de traiu și profitul intermediarilor.

În felul acesta se formează prețurile în împrejurări normale. În asemenea împrejurări scumpetea se prezintă atunci, când producția unui mijloc de traiu este mică, iar consumația este mare; ea fiind limba unei cumpene cu două brațe, dintre cari într'unul se găsește cuantumul producției, iar în celalalt cuantumul consumației. Se întâmplă însă, că această cumpănă se falsifică, adevăratul cuantum al producției fiind ascuns pentru a se provoca lipsuri cât mai mari în consumație, provocându-se apoi o scumpete artificială, care se numește specula.

Un rol însemnat joacă apoi în formarea prețurilor

valoarea intrinsecă a mijlocului de schimb — a banului, — căci banul este și măsura, după care se cumpănesc și se stabilesc valorile mijloacelor de traiu cu ocaziunea schimbului lor.

Valoarea intrinsecă are însă numai banul de metal nobil: aur sau argint. Banul de hârtie are și el această valoare, dar numai atunci, când înlocuește banul de metal, putând fi schimbat în oricare moment.

Vedem dar că prețurile mijloacelor de traiu, adică scumpetea, depinde:

- a) dela cuantumul producției,
- b) dela cuantumul consumației,
- c) dela transport,
- d) dela taxele de consumație,
- e) dela valoarea banului,
- f) dela numărul intermediarilor și
- g) dela speculă.

Să analizăm pe rând factorii dela cari depinde scumpetea.

Vom începe cu valoarea intrinsecă a mijlocului de schimb, cu valuta cum s'ar zice.

Banca Națională are astăzi în circulație cam 15 miliarde lei hârtie. Această hârtie ar avea o valoare intrinsecă 1:1 numai atunci, dacă în pivnițele Băncii Naționale s'ar găsi 15 milioane lei aur, sau după obiceiurile de emisiune, cel puțin o treime din suma biletelor de bancă emise. Cum însă Banca Națională nu are această cantitate de aur, natural, că nici biletele ei nu au valoarea intrinsecă de pe vremea când aveau acoperirea de aur necesară.

Banii unei țări, când ajung în altă țară nu se mai consideră drept mijloc de schimb, ci ca marfă și se cumpără și vând la fel cu mărfurile. Prețul de marfă al banului, trebuie considerat ca valoarea lui intrinsecă, care după cum am arătat — la banii de hârtie — stă în strânsă legătură cu stocul de aur, ce servește ca acoperire. Târgul unde se cumpără și vând — banii, se numește bursă.

În Europa există astăzi o singură țară, a cărei valută înainte de război se potrivea cu a României și a rămas cu valuta aceasta neschimbată. Această țară este Elveția. La bursă un franc elvețian valorează cât 34 franci românești. Cu alte cuvinte pe ceea ce s'ar putea cumpăra la noi în schimbul unui franc elvețian, care și-a menținut valoarea intrinsecă a aurului ce reprezintă, în franci românești să se dea 34, adică de 34 ori mai mult ca înainte de războiu.

Ținând seamă de acest raport de scumpete, care s'a produs în urma devalvării mijlocului de schimb, care nu mai are valoarea sa intrinsecă de odinioară, vom vedea, că ceea ce numim scumpete să reducă aproape la nimic, când prețurile mijloacelor de traiu se compară — se măsură, cum am zice — cu banul adevărat, adică cu bani buni, cum este francul elvețian.

Spre pildă, dacă un ou înainte de războiu costa un crețar, adică doi fileri, astăzi ar trebui să coste — 68 bani. Dacă un kg. de făină înainte de războiu costa 12 fileri, atunci astăzi ar trebui să coste cam 4 lei. Dacă un kg. de carne înainte de războiu costa 70 fileri, astăzi ar trebui să coste 23 lei 80 bani.

Când nu se potrivește aceste prețuri raportate la valoarea banului bun, atunci putem vorbi și de alte cauze ale scumpetei.

O asemenea cauză ar fi scăderea producției.

Fapt este, că producția cerealelor în urma reformei

agrară în curs și în urma reglementării comerțului acestora cu fel de fel de dispoziții restrictive, a scăzut.

Această scădere a produs o *scumpete de fapt*.

A mai contribuit apoi la scumpete greutatea transporturilor, taxele vamale — pentru mijloacele de traiu aduse din străinătate, — al căror preț a crescut cu aceste taxe. Prețul produselor indigene deși nu au fost încărcate cu taxe vamale, s'a sporit totuși, deoarece fabricanților le-a venit bine să se conformeze prețurilor din străinătate, cu toate că pe ei îi costa mai ieftin.

Aici a intrat în joc *specula producătorului*.

A urmat apoi *specula intermediarului*, care — când a simțit îpuținarea unui mijloc de traiu pe piață — l'a ascuns și reținut și l'a pus în vânzare numai după ce s'a format un preț mai mare.

Legea speculei are scopul să înfrâneze una din cauzele scumpetei, care este partea rușinoasă a comerțului, căci prin ea se urmărește un câștig nemotivat.

Credem însă, că nici această lege, ca și măsurile restrictive, nu vor avea efectul dorit. În deosebi asemenea măsuri rămân fără efect atunci, dacă ele nu se întind asupra tuturor fazelor prin care trece un mijloc de traiu, — adică un lucru de trebuință, — dela producător până la consumator.

Adevăratul criteriu dela care va trebui să pornească valul ieftinirii rămâne în *primul rând* reîntoarcerea la mijlocul de schimb cu valoare întrinsecă, adică la *banul bun*. Acest lucru se va întâmpla, dacă nu se vor mai spori biletele de bancă fără acoperire de aur, ci din contră, se vor reduce *treptat-treptat* și în acelaș timp se va mări stocul de aur al Băncii Naționale.

Retragerea asta va produce continue *crize* de lipsă de numerar. Ca fenomen economic criza de numerar înseamnă o forță care apasă prețurile în jos. Mărimea acestei forțe se simte acum mai tare ca în vremurile normale, din cauză, că *creditul*, care este un element de mare însemnătate în circulația bunurilor, aproape nu există, sau există într'o măsură mică.

După nuzința de-a crea o monedă cât mai bună, ori paralel cu ea, trebuie sporită producția mijloacelor de traiu cât mai mult și regulat transportul, celelalte cauze ale scumpetei — în urma acestora — vor cădea dela sine și ieftinirea se va produce în mod încetșor, ca o coborâre pe o coastă și nu ca o cădere într'o prăpastie.

Dr. Valer Pop,
notar, Șeica-mare.

Problema administrativă

III.

Constituționalismul

Constituționalismul este *conexarea vieții de stat cu viața poporului, constituționalismul este esența vieții naționale politice. Biurocratismul sau biurocrația este despărțirea vieții de stat de către viața poporului.*

Constituționalismul este conexarea vieții de stat cu viața poporului în toate funcțiunile principale ale statului.

În funcțiunea legislativă această conexare se îndeplinește prin *regimul parlamentar*, în funcțiunea executivă prin *guvernământul local* în deosebi, în funcțiunea judecătorească prin organizarea „*jurii*”-lui.

Acolo, unde nu avem un regim parlamentar, care să se bazeze și de iure și de facto pe voința poporului, vorbim despre *biurocratism parlamentar*. Iar dacă funcțiunea administrativă sau executivă a statului nu este organizată pe baza guvernământului local, avem *administrația biurocrațică*. Tot astfel vorbim despre *judecătoria biurocrațică*, dacă funcțiunea judecătorească nu se organizează pe baza participării în această funcțiune a elementelor libere sociale, a cetățenilor.

Esența constituționalismului residă în organizarea vieții naționale pe baza regimului parlamentar, a guvernământului local și a juriului.

Constituționalismul este realizarea prin organizație de stat a autodeterminării națiunii în toate funcțiunile principale ale vieții de stat.

Constituționalismul este deplin numai atunci, dacă drepturile politice ale cetățenilor au un cuprins atât de larg și o intensitate atât de eficace în toate funcțiunile principale ale vieții de stat, încât întreaga organizație a vieții de stat are la bază autodeterminarea, autogovernarea națiunii, privită aceasta ca subiect activ de stat.

Guvernământul local

Guvernământul local este organizarea autodeterminării națiunii în funcțiunea executivă a statului. Guvernământul local este autodeterminarea națiunii organizată în funcțiunea executivă, dar totdeauna în forma particularismului.

Legătura strânsă între constituționalism și guvernământul local este evidentă. Constituționalism fără guvernământ local tot așa nu se poate închipui, ca fără regim parlamentar, fără sistem de guvernare parlamentar și fără juriu. Dar este incontestabil, că constituționalismul se realizează în primul rând prin guvernământul local.

Ce înțelegem noi mai de aproape sub guvernământ local? Ce este autonomia locală, autonomie comunală și județeană? Deoarece autonomie are mai multe înțelesuri, așa vorbim despre autonomia politică, autonomie de guvernământ, autonomia administrativă, și pentru ca să nu facem și noi greșala, ce se comite în general înțelegându-se sub autonomie numai cea administrativă, noi folosim termenul: **guvernământ local** voind a sublinia și prin această terminologie, că guvernământul local cuprinde în sine atât autonomia de guvernământ — *autogovernarea* — cât și autonomia administrativă — *autoadministrația*.

Administrația publică sau de stat are două sisteme de organizare: guvernământul local și administrația biurocrațică.

Guvernământul local este acel sistem de organizare al administrației de stat, când funcțiunea executivă a statului o îndeplinesc în mod gratuit ca „*officium nobile*” cetățenii statului, în funcțiunea executivă a statului se cuprinde: funcțiunea de guvernământ (sau guvernativă) și funcțiunea administrativă.

Funcțiunea de guvernământ cuprinde în sine următoarele funcțiuni parțiale:

1. crearea de regulamente,
2. dreptul de organizare,
3. dreptul bugetului,
4. dreptul de control și de constrângere.

Funcțiunea administrativă cuprinde în sine: rezolvarea afacerilor, în deobște rezolvarea afacerilor locale.

Guvernământul local cuprinde în sine:

- a) guvernământul comunal și
- b) guvernământul județean.

Guvernământul comunal se numește în deobște *autonomie comunală*, iar guvernământul județean *autonomie județeană*. Autonomia comunală și județeană constituie *guvernământul local*. Esența guvernământului local residă în următoarele:

1. Guvernământul local aparține administrației de stat;

2. Numai organizarea este particulară;

3. Funcțiunea de guvernământ și funcțiunea administrativă o îndeplinesc cetățenii statului, stabiliți pe un anumit teritoriu, în comună sau județ în mod gratuit și fără ca acest serviciu public să constituie pentru cetățeni un mijloc de existență.

4. Guvernământul local involvă în sine descentralizare de guvernământ și descentralizare administrativă.

Guvernământul local involvă în sine descentralizare de guvernământ, pentru că funcțiunea de guvernământ nu rămâne în întregime ei concentrată în departamentele ministeriale, ci această funcțiune adevărată părăsește din care se compune, va fi îndeplinită de comune și județe (eventual provincii sau regiuni) în limita determinată de legi și regulamente ministeriale.

Dar guvernământul local involvă în sine și descentralizare administrativă, pentru că unitățile administrative (comuna, județul, regiunea) îndeplinesc funcțiunea administrativă în afacerile lor interne, precum pe baza unei delegații în dată din partea puterii legislative sau executive și în afacerile de stat.

5. De aici urmează, că guvernământul local se estinde nu numai asupra afacerilor locale, după cum în deobște se crede, ci și asupra afacerilor de stat, de câte-ori puterea legislativă sau executivă admite acest lucru.

Guvernământul local ca baza constituționalismului

Se impune întrebarea: *pentru ce guvernământul local este prima bază a constituționalismului?*

Prin guvernământul local cetățenii iau parte activă în viața de stat și în primul rând în manifestațiunile comunale și județene a acestei vieți. Locuitorii comunelor și județelor poartă în mod natural un interes viu pentru deslegarea problemelor locale, în consecință trebuie să li-se dea facultatea de a contribui la rezolvarea chestiunilor de ordin local prin îndeplinirea funcțiunii de guvernământ și a funcțiunii administrative. Astfel cetățenii vor fi puși în situația ca să-și poată face o icoană clară și fidelă despre trebuințele și necesitățile, cari trebuiesc satisfăcute, dar vor putea să se informeze și să se încredințeze de greutățile mari cari fac dificilă această satisfacere. Cetățenii își vor da seama, că trebuințele comunelor și județelor pot fi satisfăcute numai prin o muncă neobosită, continuă, energetică și conștientă.

Dar guvernământul local trebuie să se estindă și asupra problemelor, chestiunilor de ordin general, pentru că locuitorii comunelor și județelor sunt din natura

lucrului judecând, preocupați de aceste chestiuni. — *Astăzi este o axiomă, că administrarea cea mai bună a intereselor locale, se poate face numai prin guvernământul local.* Dar este tot așa un adevăr indelibil, că și interesele generale numai atunci pot fi satisfăcute în mod îndestulitor, dacă aceasta se face prin concursul cetățenilor, ca elemente libere sociale.

Guvernământul local este absolut necesar, pentru că numai așa poate fi administrația publică, liberă, dar este absolut necesar și pentru motivul, că este condițiunea esențială a educației civice și politice a cetățenilor. În acest înțeles guvernământul local este partea integrantă a sistemului de guvernare parlamentar și condițiunea esențială a sufragiului universal.

Sufragiul universal presupune un grad cutare de educațiune civică și politică a majorității cetățenilor. Această educațiune se face prin guvernământul local în primul rând. Prin sistemul de guvernare parlamentar cetățenii exercită o înrăurire covârșitoare asupra treburilor publice. Ca cetățeanul să-și poată face idei clare asupra treburilor publice, trebuie să primească educația necesară prin guvernământul local.

Îată guvernământul local ca baza și condițiunea esențială a sufragiului universal și a sistemului de guvernare parlamentar! Îată guvernământul local cu prima bază a constituționalismului!

Statele moderne se așează nu numai pe baza constituționalismului, ci și pe a democrației. Să vedem, care este raportul între constituționalism, democrație și guvernământul local?

Cunoscând raportul între constituționalism, democrație, sistem de guvernare parlamentar și între guvernământul local, numai în acest caz ne vom putea da seamă despre necesitatea și importanța covârșitoare a guvernământului local în administrația publică.

Ce este democrația? Și care este raportul și legătura între democrație și guvernământul local? Îată două întrebări, la cari trebuie să dăm un răspuns exact.

Guizot spune: „haosul se ascunde azi sub un cuvânt, și acest cuvânt este: *democrația*“. Haosul, care se ascunde sub cuvântul democrației, astăzi este mai mare, ca în zilele, când Guizot scria rândurile de mai sus. În special la noi acest haos este complet. — La întruniri, în presă, se ridică cele mai ciudate revendicări în numele democrației. De altă parte fiecare partid politic își construiește pentru trebuințele sale casnice o noțiune aparte a democrației cu intenția străvezie de a supralicita celelalte partide în materie de democrație. Și unde este mai sgomotos bâlciul, acolo e mai puțin din democrație! Partidele politice, cari au pretenția de a fi cele mai democratice, în realitate abia se pot numi democratice.

Vacherot zice: „Fiecare noțiune trebuie să o examinăm în esența ei cea mai curată, delăturând toate elementele străine, trebuie să o examinăm tocmai așa ca în geometrie figurile“.

Examinând democrația după cuprinsul și esența ei, știința politicii a ajuns la rezultate pozitive, așa că astăzi suntem în stare să precizăm și să fixăm într'un mod neîndoielnic noțiunea democrației atât ca formă de stat cât și ca principiu de stat și social.

Democrația, ca formă de stat, sau cum se mai zice *ca formă de guvernământ* este denumirea unui stat, în care puterea publică de stat o dețin toți acei cetățeni ai statului, cari sunt în posesiunea condițiunilor generale fixate de constituție sau de legi pentru drepturile politice.

La baza democrației, ca formă de stat, este *suveranitatea poporului*, din care porcede *egalitatea politică* (și nu numai egalitatea de drept) *a cetățenilor precum și dominațiunea în viața de stat a majorității*.

Democrația, ca principiu de stat și social înseamnă că situația fieștecăruia în stat și în societate este determinată nu de faptul apartinerii la cutare clasă privilegiată, ci de meritul personal al fieștecăruia.

Principiul democratic se poate rezuma în următorul dicton: „*faptele noastre sunt străbunii noștri*“.

Principiul democrației.

Principiul democratic pretinde desființarea tuturor privilegiilor în viața de stat, recunoașterea și garantarea aceluiași drepturi și aceluiași datorințe pentru toți cetățenii statului fără deosebire de clasă, confesiune sau naționalitate.

Principiul democratic impune statului respectarea principiului *justiției sociale*, ceea ce înseamnă, că statul trebuie să asigure pentru toți cetățenii săi libera mișcare în clasele sociale. Statul trebuie să dărâme parții despărțitori, ridicăți între clasele sociale și de drept, și să garanteze prin instituțiuni posibilitatea ridicării fieștecăruia — *pe baza muncii sale* — din o clasă inferioară în o clasă superioară.

Principiul democratic pretinde *egalitatea de drept și egalitatea politică*.

Principiul democratic pretinde, ca viața statului să se bazeze în cea mai largă măsură pe voința cetățenilor. Democrația, ca formă de stat, este republica democratică. Și deoarece în timpul prezent nu este republică aristocratică, sub republică înțelegem democrația.

Democrația, ca principiu de stat și ca principiu social se afirmă nu numai în democrații, ci și în monarhii, așa că principiul democratic dominează astăzi viața de stat și viața socială atât în democrații, cât și în monarhii.

Esența principiului democratic rezidă în general în acea, că atât viața de stat, cât și viața socială are să se bazeze *pe voința și munca cinstită, pe meritul personal al cetățenilor și al indivizilor*.

Constituționalismul și principiul democrației

Până-când constituționalismul este conexarea vieții de stat cu viața poporului în deosebi prin regimul parlamentar prin guvernământul local și prin juriu, *principiul democratic pretinde, ca întreaga organizație a vieții de stat să se bazeze pe voința cetățenilor, întreaga viață de stat să se razime pe munca cinstită a cetățenilor*.

Până-când constituționalismul pretinde realizarea prin organizație de stat a autodeterminării națiunii, *principiul democratic pretinde ca la baza acestei organizații de stat și la baza funcționării organelor vieții de stat să fie voința și munca cinstită a cetățenilor*.

Până-când constituționalismul este numai un principiu de stat, democrația este totodată și un principiu social, pentru-că și viața socială trebuie se aibă la baza ei voința și munca cinstită a indivizilor.

Iată raportul între constituționalism și democrație, ca principii de stat. De esența constituționalismului este regimul parlamentar, guvernământul local și juriul. De esența principiului, democratic este, că la baza *organizațiunii* parlamentare, a guvernământului local și a juriului este voința cetățenilor, iar la baza *funcționării* acestor organizațiuni este munca cinstită și desinteresată a cetățenilor.

Principiul democrației și guvernământul local

De aci este ușor a găsi legătura între principiul democratic și guvernământul local.

Principiul democratic constituie baza *organizării* guvernământului local, dar totodată este și baza *funcționării* guvernământului local.

Principiul democratic pretinde, ca la baza *organizării* guvernământului local să fie *voința cetățenilor* exprimată prin votul tuturor aceluia, cari sunt în posesiunea *condițiunilor generale* fixate pentru exercitarea drepturilor politice adecă prin sufragiul universal.

Principiul democratic pretinde, ca la baza *funcționării* guvernământului local să fie munca cinstită și desinteresată a tuturor cetățenilor, cari răspund condițiunilor legale.

Principiul democratic pretinde, ca cetățenii să aibă parte activă nu numai în administrarea intereselor locale, ci și în administrarea intereselor generale, exprimându-și în mod liber voința și colaborând în mod cinstit și desinteresat cu administrația birocratică în vederea atingerii scopurilor publice, creindu-se astfel armonie deplină între stat și societate și garantându-se libertatea și independența necesară față de un guvern arbitrar.

Privit guvernământul local sub aspectul dublu al constituționalismului și al democrației, doctrina modernă constituțională și administrativă desparte una de alta guvernământul local și descentralizarea administrativă, tratându-le ca două noțiuni distincte.

Guvernământul local în provinciile alipite.

Normele de drept, cari au reglementat guvernământul local în Ardeal, Bucovina și în Basarabia, și cari cu unele modificări sunt și azi în vigoare în aceste provincii consfințesc doctrina modernă relativă la organizarea și funcționarea guvernământului local. Este *regretabil*, că modificările aduse acestor norme de drept desființază în bună parte guvernământul local în provinciile alipite și este direct *condamnabil* procedeu ilegal, care însofește aceste modificări efectuate în cele mai multe cazuri cu violarea legilor în ființă. Mai de multe ori nu e vorbă de modificări conforme cu principiul legalității, ci se aplică pur și simplu legile administrative în ființă în Regatul vechiu. Aceste legi administrative însă consfințesc centralizarea administrativă și guvernământul local este reglementat ca un derivativ al descentralizării administrative neglijându-se în mare parte punctul de vedere al constituționalismului și al democrației, al doctrinei moderne constituționale și administrative și nerespectându-se dispozițiile categorice ale constituției.

Guvernământul local, reglementarea organizării și funcționării autonomiei comunale și județene cu luarea în considerare a principiilor constituționalismului și democrației, cari sunt principiile de bază ale doctrinei moderne administrative; modelarea și aplicarea acestor principii după mentalitatea, firea poporului român și după împrejurările reale ale vieții noastre sociale, iată o latură și o parte foarte importantă a problemei administrative, acărei potrivită deșlegare se impune atât din punctul de vedere al intereselor colective și naționale, cât și din punctul de vedere al intereselor juste particulare și locale.

Iosif Iacob.

(Va urma.)